

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók a Könyvtárszékben.

A Szekularizáció — nálunk.

Beszélgetés az Sz. és V.-vol.

A Székesfehérvár és Vidéke című kollegánk, amelynek felfogása, iránya mindhelyesebb és dicsőrendőbb kerékvágásba tért az újabb időben előnyös szerkesztőváltása folyományaként, a legutóbbi számában mintha visszatérne lényvetet, a liberalizmus védelmében kifejtett ócska szerepéhez, a következő magasröptű gondolatokat veti papírra:

A nagy fontosságu felirat felett valószínűleg napirendre fog térni mindkét törvényhatóság. Így történt ez már több vármegye és törvényhatóság város közgyűlésén, de nem azért, mintha e felirattal foglalták igazságát, jogoságát fel nem ismerték volna, avagy a törvényhatóságok termékből kivesszett volna a liberális szellem, hanem azért, mert a jelenlegi politikai viszonyok nem alkalmasak ennek keresztülvitelére. Reméljük és hisszük, hogy nálunk is így a városnál, mint a vármegyénél meg fog nyilatkozni ez a liberális szellem, a mely a napirendtétel mellett hangsúlyozni fogja az okot is.

A nagyfontosságu felirattal foglalkozott ugyan egyik helybeli lap, de politikai elveinél fogva nem tehette ezt minden körülménytől és befolyástól menten, az igazságnak megfelelőleg. Eppen ezért szükségesnek tartjuk, hogy a felirattal mi is foglalkozunk.

Kérem, ez a hajduk irányában táplált meleg szimpatia egy kissé gyanus. A gyöngye felfogás, a hiányos tárgyismeret, a furcsa tendencia, az egyházi javak elidegenítésének hő vágya, amely

oly ozondúsán ömlik el a sorokon, arra enged következtetni, hogy nem is a szerkesztőség köréből került ki, amelyeknek tagjait jóvaló kath. embereknek ismerjük. Ugy látszik, van a mi körünkben néhány bogaras ur, akik nehéz szívetl konstatálják az ébredő kereszténység szellemének erejét és diadalát minden vonalon, tollforgató mancsaikat veszik igénybe, hogy egy néhány tollvonással keresztülhuzzák — a kereszténység számításait. És a Székesfehérvár és Vidéke — hangsúlyozni kívánjuk, hogy torzonborz multjának maradványaként — kötélnék áll és önmagát megerőltetve dalokat zeng a liberalizmus lépébe burkolt vagyonrablás dicséretéhez. A függetlenségének, őszinteségének cáfolataként sikerült balekká vedlik, aki ámint mondánk erőltetett izléssel székértelőjává szegődik a szabadkőműves és szocialdemokrata akciónak. Szarvas baklövésére még a közgyűlések előtt meg fogjuk adni a méltó választ, most egyelőre vele szemben, gyöngye felfogása ellenében *Günther* Antal igazságügyminiszter, a kitűnő jogász, városunk fia és bocsületes, igaz magyar embernek szavait idézzük: „Az egyházi vagyont Magyarországon megmozgatni annyi, mint alkotmányunk egyik sarkkövét kimozdítani s a lakosság vagyoni biztonságát felforgatni.” *Tisza* István, a derék kalvinista ember pedig, aki hasonlóképpen kitűnő jogász és elismert okos ember, híres pápai beszédeben a következőket mondja: „A szekularizációs törekvések veszedelmesek, károsak” Majd a sze-

kularizáció székértelőira fordítja a rudat, mondván, hogy ők egy a mai magyar jogfelfogástól eltérőleg a régi pogány, római, frank felfogás alapján utánozhatalan képmutatással az állam bajain akarnak segíteni olyformán, hogy elrabolják a katolikusok vagyonát, de ráülnek annak a körmére, aki az övékhez merne nyulni.

Most beszélj és csáföld meg *Günther* Antalt és *Tisza* Istvánt, kérlek alássan, Székesfehérvár és Vidéke!

A Liga sorsjegyhadjárata.

A magyar közönséget sokan becsapják. Mert ez a közönség önállótlan, hiszékeny és könnyelmű. A sok becsapási manóver közt legbélyegzendőbb az, ha jó ügynek kikiáltott s a humanizmus báránybőrébe bujtatott célok nevében történik a vámszedés. Ennek mindig az igazi jó ügy látja kárát. Az egyszer beugratott ember közönyös lesz, sőt ellenszenvvel viselkedik minden olyan dolog iránt, amely az ő anyagi áldozatait kívánja.

Minden oldalról halljuk, hogy a gyermekvédő liga sorsjegyvételénél hogyan becsapódtak, akik felültek a Liga reklámjának. Hónapokon át hirdették:

Nem kockáztat, nem ajándékoz semmit!!

Levél a szerkesztőről.

— A *Fejérmegyei Napló* eredeti tárcája. —

Írta: **Grósz Ferenc** perthamboyi plebánus.

Perszé a jámbor olvasó helyesírási hibáinak tartja, hogy nem ez a címe a tárcának: Levél a szerkesztőtől; pedig dehogy, ez alkalommal a szerkesztőtől szól az ének.

Gondunkba fogadtuk a greenhornot, már mint a Fejérmegyei Napló szerkesztőjét; greenhorn, vagyis magyarul zöldfülü a neve minden európai jövevénynek, ki beleszalog Amerikába. Csak a mi szerkesztő barátunk gondolta magáról, hogy ő nem az. Mivel tárt karokkal fogadtuk, vittük, ápoltuk, semmi idegenszerű nehézséget nem tapasztalt, azt gondolta: minden azért megy oly simán, mert őkelme a tapasztalt turista, ki *Tolnát-Baranyát* bejárta, ki már semmi újat nem láthat a nap alatt. Mondogatta is nekünk amerikai vén rókáknak nagy zöldfülü elbizakodottsággal: Barátim, hogy milyen Amerika, azt ti még nem tudjátok, azt csak akkor fogjátok megtudni, ha az én könyvemet olvassátok Amerikáról.

Hagytuk szegénykét, gondolván, még tesz a fehérvári Göre Ferkó holmi tapasztalattokat.

Es tett is; hogy le ne tagadhassa, ime, megörökitem.

Ma kaptam a „zöld” szerkesztőtől e sorokat, melyeket eredetiben csatolok és ad perstatum rei memoriam, leközölni kérek.

Ime a levél:

Youngstown, O., 23. Juli 1909.

Kedves Barátom! (Már t. i. én.)

Köszönöm jószágodat. Küldöm a ticket-et* — azonnal.

Nem volt baj? Washingtonból jöttem Pittsburgba, fölültem egy kocsira, a melyre ez volt írva: Carr Pittsburg. Helyes. Ez nálunk azt jelenti, hogy ez a kocsi Pittsburgba megy. Beültem. Igen jól éreztem magamat. Nézelődtem, olvastattam stb. Harrisburg után a kalauz elkezdett mágyarázni mint egy örült. Én pedig hallgattam, mint egy örült. Aztán üttemet a ménküvel, hogy hiszen tudom én, hogy jól megyek, ha ő nem tudja is. Denique, hosszas veszekedés után leszállított pakkostól, cókmosztól együtt. Aztán elkezdett veszekedni, telefonált Washingtonba és összevissza s emlé-

* Kedvezményes utazásra szóló papi igazolvány, melyet tőlem kaptott.

gette a clerical ticketet: Képzelheted, hogy milyen finoman éreztem magam.

Végül a vonat elment és engem nem engedett felszállni, hanem átadott az állomásfőnöknek. Végre akadt valaki, aki németül megmagyarázta, hogy eltévedtem, át kellett volna szállnom Harrisburgban, vagyis az a kocsi, amelyik Pittsburgba megy nem megy Pittsburgba — nyugatra, hanem pokolországába északnak. Egy másik vonatra ültem, visszamentem a fővonatra s este 6 helyett 10-kor értem Pittsburgba, ott várakoztam az állomáson reggelig, aztán utaztam Youngstownba, most itt vagyok Fojtánnál. Kérlek, leveleimet küldd el Farkas címére Chicagoba. Hétfőn odaérkezem.

Öllelek

Feri.

Mivel ily epizódokat a tudós tapasztalt szerkesztő nem említené meg, hanem Fehérvárott annyit Hárijánoskodik majd az ipse, azért előzve meg a tárcsa megjelenése a szerkesztő hazaérkezését, kit augusztus 5-én fogok New-Yorkban az Ultoniára ültetni, hogy sok utána epekedő szív és villogó szempár végre-valahára lássa, hallja őt, — a szerkesztőt.

Sövegjártó János

vászon kereskedése

menyasszonyi kelengyék

olcsó, szabott árak mellett
Székesfehérvár, Barátok épülete. Egy tanuló felvételik

Mai lapunk 4 oldal.

00000441

400.000 arany vagy ezüst nyere-
mény!

Egy sorsjegy ára másfél korona, tehát elég tekintélyes összeg volt. Hivatalnokok árusították a sorsjegyeket alantasaik közt, minden épkezélt ember mozgasba hoztak. Edelsheim Gyulay gróf a Liga elnöke, tehát nagy volt a bizalom. Ne mondja senki, hogy okos ember nem vár másfél koronáért arany, vagy ezüst tárgyat. A közönség nagy része, az egyszerű nép igen is igazságnak hiszi az ígértet és számít rá. És az eredmény? — Egy ismerősömnek volt 4 sorsjegye 6 korona értékben és kapott 15 krajcár értékű nyereményt, melyben a főtárgy egy pakfon gyűrű, amely sehogysem akar fölmenni 5 éves leánykaja kisujjára, a nyeremények közt van egy rézgyűrű s még 2 ilyen semmiség. Ligáék ezt arany és ezüst tárgynak merték hirdetni.

Azt mondják, hogy az egész sorsjátékot a győri zsidórábbi fia, Szántó úr csinálta egy másik, Zsengeri nevű zsidóval. De hát honnét tudhassa előre a közönség, hogy csak meg kell vakarnia a Ligát és előtűnik a zsidó?

Érdekes a dologban, hogy az egész zsidó sajtó ez ügyben fülel és mélyen hallgat, mint a süket sertés a buzában.

Sulyos beszámítás alá esik, hogy a Liga a nyereménytárgyakat külföldről szerezte be. Lehet, hogy nem talált itthon annyi kiselejtezett réz, pakfon és üveg árut.

Erre nézve így ír a „Magyar órárok szaklapja”:

„Néhány évvel ezelőtt alakult az elhagyott gyermekek megmentésére a gyermekvédő liga. Hogy magas szociális célját eddig oly eredményesen szolgálta, azt első sorban a jótékonykodás iránt fogékony lelkű társadalmunknak köszönhető. A szíveknek ezt a gyönyörű hajlandóságát megtartani és fokozni a ligának elsőrendű kötelessége, ha nemes munkáját tovább is eredményel akarja folytatni. A legutóbb rendezett tárgysorsjáték azonban erre nem bizonyult alkalmasnak. Már t. i. az a mód, ahogy ezt csinálták. Nem volt méltó a ligához az a vásári zaj, izléstelen reklám, amellyel a sorsjátékrendezők hirdették, hogy minden sorsjegy árának legalább is megfelelő értékű tárgyat nyer, pláne mikor ez az állítás nem fedezte a valóságot. Nyerni mindenki szeret, de legfőképp a szegény ember, így hát épen azok kapkodták el a több százezer sorsjegyet, akiknek gyermekei talán maguk is rá volnának utalva a liga segítségére. Nyert mindenki, de veszített is mindenki. Elvesztette azt a meleg szimpátiát, amellyel a liga iránt eddig viseltetett. Ne higgye senki, hogy az a sok szegény ember, aki talán a saját és családja szájától vonta meg a sorsjegyre áldozott filléreket, arany órárt várt arany láncsal. Nem, csak annyit várt, amennyit a liga ígért.

De hát ez még a kisebb baj. A nagyobb az, hogy azok a nyereménytárgyak valahonnan a leipzigi messéből kerültek hozzánk. Nem értjük, hogy a liga, amely a magyar kereskedőkkel és iparosokkal annyi gyermeknapot rendeztetett, miképen

tűrhetette a magyar ipar mellőzését. Hogy kapcsolhatta ki magát a liga abból a testből, amelyből táplálkozik s amelyben él — erre szeretnénk választ a Magyar társadalom áldozatkészségéből összegyűlt filléreknél tekintélyes részét odadobták a külföldi iparának akkor, amídon a magyar iparos és kereskedő szomorúan gubbaszt műhelyében, várva a vevőt, a megrendelőt. Nagyon csodálódik a liga, ha azt hiszi, hogy például a magyar arany- és ezüstműves ipar nem tudta volna kielégíteni a tárgysorsjáték igényeit. Nem csak anyagi kára, de erkölcsi vesztesége is a magyar iparnak ez az indokolatlan mellőzés, amely olyan helyről érte, ahonnan ezt legkevésbé várta.

Mindezen panaszra és kérdésre megvan a felelet abban, hogy a Liga hajóján ott mászkálnak a Szántó és Zsengeri-féle alakok. Egy humánus, — tehát tatexochén erkölcsi intézményt csak erkölcsi érzékkel bíró emberekkel dolgozhatki sikeresen. Az a fékevesztett reklám valósággal utonálló zsarolás a Liga nevében, amit az ideai két gyermeknapon Pesten elkövettek, mutatta, hogy itt napkeleti üzleti szellem hajtja a motort. Igaz, hogy a gyermeknap és a sorsjegyhadjárat fölesztendő alatt egy millió koronát hozhatott a konyhára, de a legjobb cél sem szentesíti az eszközöket — a Szántó et comp. üzleti eszközeit.

Tanulság: Minden erkölcsre valamit adó intézmény ajtaját s ablakát el kell zárni az olyan alakok elől, akik nem az evangéliumból merítették az erkölcsről és tisztességéről való fogalmukat. Ellenkező esetben beugrálnak és a legszebb ügyet, legnemesebb eszmét is kompromitálják s megfertőztetik a napkeleti szellem miazmaival.

St.

A vármegye életéből.

Közigazgatási ülés.

Ma d. e. 10 órakor Szűts Jenő alispán elnökletével közigazgatási bizottsági ülés volt a vármegyén. A tartalmat tárgysorozatu ülés a referált ügyekkel kapcsolatban több érdekes gondolatot vetett fel, ezek méltánylatára azonban jövő számunkban fogunk rátérni. Az ülés váza a következők volt:

Az előadói jelentésből kiemeljük: Zichy János gróf dr. teveli, hogy a Fekete csatonába vezeteli 200 holdnyi birtokán mocsarat alkotó vizeket. Az evégből szükséges csatonarendezésre az alispán 15¹/₂-os hozzájárulást állapított meg Zichy gróf terhére. A határozatot Zichy Rafael gróf meglelebbezte azt óhajtván, hogy Zichy János gróf érdekeltsége 400 holdra s ennek ellenében a költségekben való részesesége 30¹/₂-ban állapítsék meg. A fellebbezést indokainál fogva figyelmesen kívül hagyta a bizottság.

Lauschman Gyula dr. főorvos jelentésének főbb adatai: A múlt hó folyamán házasságra lépett 69 pár, született 321 fiú, 324 lány, összesen 645 egyén. A halálozások száma 440 volt. Születési többlet 118. Betegség 3602 esetben fordult elő. Gyógykezelés alatt állott a lakosság 1.7¹/₂. A gondozás alatt levő gyermekek száma 885. A közegészségügy feltűnően kedvező volt a múlt hó folyamán. A csecsemőhalandóság nálunk jóval kisebb más vármegyékénél. A Szent Györgykórház összes beteglétszáma 300 volt. Gyógyul-tan távozott 120, elhalt 13. A tüdőbajosokat gondozó egyesület 443.23 K. költséget igényelt.

A jelentéshez hozzászóltott Veréb Vég István, aki a tüdővész új szerűmanak sikeréről érdeklődött. Lauschman dr. az új szerűman sikerét nagyon kétesnek tartja. Rosenfeld Henrik aziránt érdeklődött, hogy a tüdőbajosokat gon-

dozó intézet megfelelő számban gondoskodik-e megyei tüdővészszakokról. A kérdésre kielégítő választ kapott.

A pénzügyigazgatóság jelentése: A kincstári követelés 4221751.25 k. Erre befizetett összeg 1476080.60 k. Hátralék 2345670.65 k. Házado mentességet 53, fizetési halasztást 158 esetben adott a pénzügyigazgatóság.

Vajta Géza főmérnök említést tett a miniszter rendelkezéséről, aki a Nagyparkáta—rácalmási, valamint a Rácalmás vasutállomásához vezető ut állami kezelésbe vételéről értesítte a mérnökséget.

A tanfelügyelő jelentése, amely az etyeki iskola és Kerékgyártó Ferenc volt érdeműs csapdi tanító fegyelmijéről jelentett, parázs vitára adott alkalmat. A jövő számunkban részletesebb ismertetést közlünk róla.

UJDONSÁGOK.

A helyzetéről.

A páladók növekedésén
Külföldiek — készülőben.
Oh város, iskolád sincsen,
Hova julsz így, edes hűsösem?
Pótadónk nem épít, romt csak;
— Sokkal vagyunk mi — adósak.

Városi dolgok.

A városházán szapora munka folyik. A késedelmet szenvedő s bármilyen hiányosan vezetett ügyeket a polgármester sürgős és energikus elintézés alá vette. Egymásután hívja össze a különböző bizottságokat s állítja munkába őket. Lássuk sorra:

A munkásházák ügyében vasárnap d. u. 11 órakor volt értekezlet a polgármester elnökletével, amely végre meghozta a kívánt forduló pontot s az ügy haladását. Másrészt — sajnálatos személyi kitérés árán — az ülés rámutatott azokra a hanyagságokra, amelyek a munkásházák felállításának ügyét igazán szégyenletesen hátráltatták. A vezetőség nem foglalkozott a munkásházakkal azzal a jóindulattal és szociális érdeklődéssel, amelyet az ügy megkívánhat volna. Kérülni akarván az ülés személyi vonatkozásait, jelezhetjük, hogy Saára Gyula dr., Polczér Péter, Lakatos Frigyes dr. és Keckés Elek hozzászólása után a bizottság végre valahára eldöntötte a munkásházák telekérdését. A három ajánlat közül a Lits, Akkermann, Farkas, Újcz-féle földkeg megvételét határozták el. A miniszter tervei közül a IV-ik típus fogadták el s kimondották, hogy a házakat vegyes anyagból fogják felépíteni. A földmunkák elvégzését az érdekeltek fogják elvégezni, miáltal a költségek tetemesen alászállanak. Körülbelül így 130 koronát fizetnek a munkások évenként az amortizációs kölcsön törlesztése gyanánt. A házakhoz 300 □ kert is lesz. Ezek konstatació utána a bizottság meglegedéssel hagyta el a termet.

A gazdasági szakosztály vasárnap d. e. 10 órakor ülésezett a polgármester elnökletével. A keményítőgyár részére előállítandó burgonya kérdésével foglalkozott a bizottság. Miután Ármos Jenő, a gazdasági egyesület titkára ismertette a keményítőgyárból reánk háramló előnyöket, nevezetesen, hogy a gyár előnyösen vásárolja össze a burgonyát, miáltal gazdasági életünket fellendíteni fogja, másodsorban pedig, minthogy üzemét csak tére rendezi be, a télen foglalkozás nélkül levő munkásoknak kenyeret ad, szociális életünk fellendítésére is kihatással lesz. Állattenyésztésünk is fog nyerni vele, a feldolgozásból hátramaradt burgonya törmelékét értékesíteni lehet állataink számára. Ez előnyök elismerése mellett megígérték a bizottság tagjai, hogy élénk agitációt fejtenek ki a megkívánt burgonyamenyiség előállítására.

A pénzügyi szakosztály hétfőn d. e. tartott ülésének tárgya a szabadságborozás költsége volt. A szobor költségei 3000 koronát tesznek ki, az eddig begyűlt összeg azonban csak 2114 K. 41 fillér és az időközi kamatot. A hiányzó összeg felvételét a házi pénztárból tervezik. A szobor felavatása előreláthatólag okt. 6. előtt nem történhetik meg.

Az ipariszkola építbizottsága hétfői ülésén a szükséges beruházásokkal foglalkozott.

József főherceg születésnapja. F. hó 9-én kedves ünnepe volt Acsut községnek. József főherceg, a község illusztris lakója ekkor ülte születésnapját, amelynek ünneplése ugyan szoros családi körben folyt le, de egyesülve sokak halálával és szeretetével nemcsak a községi lakosok körében keltett kedves visszhangot, de az ország valamennyi lakosa osztozott a legmagyarabb főherceg örömeiben és boldogságában. A születésnap ünneplésének első mozzanata a főhercegi család hagyományos vallásosságához méltóan az udvari kápolnában tartott misével kezdődött. Az ünnepélyes Te Deumos misén jelen voltak: *Klotild* főhercegnő, *Mária* orleansi hercegnő, *Erzsébet* főhercegnő s a főhercegi uradalom tisztikara élén *Szkalla* Ferenc felügyelővel. A katolikus hívek különösen hálát adtak Istennek, hogy József főhercegben a legkegyesebb patronust bírják. Két évvel ezelőtt 30 ezer korona költséggel a faluban templomot s a zárda ovdájához játszótermet építtetett. Az idén meg 8 ezer korona költség-egészen megújította a paplakot, melybe Péntes Ferenc helyi káplán most költözött be. Így teljesíti József főherceg ama kegyes ígérését, hogy 'ő Acsuton édes atya által tett katolikus alapítványoknak legkegyesebb patronusa kíván lenni.

— **Személyi hírek.** *Vass* Bertalan dr., a nagyváradi tankerület kir. főigazgatója tegnap este néhány napi tartózkodásra városunkba érkezett. — *Saára* Gyula dr. polgármester ma reggel hivatalos ügyben Bpestre utazott. — *Krencz* Ignác és *Szabó* Jenő apátkanonokok szerdán érkeznek vissza weldesi nyaralásukból. — *Streit* Ferenc püspöki irodaigazgató Budapestré utazott.

— **A móri kapucinusok köréből.** A kapucinusok tartománygyűlése a móri rendházban a következő személyi változásokat eszközölte: *P. Hepper* Jeromost Móról Bpestre, *P. Hencz* Aurélt Móról Nagyváradra, továbbá *P. Nagy* Ipolyt Nagyváradról Móra és *P. Fellrich* Odekit Pozsonyból Móra helyezte át. Házfőnökké újból *P. Schweighardt* Veremundot nevezte ki.

— **Esküvő.** *Stecina* Lajos vármegyei tisztviselő e hó 8-án délelőtt a székesgyházban vezette oltárhoz Kovács Ferenc helybeli iparos bájos leányát, Irént.

— **Ezüstmennyegzők.** *Peske* Géza festőművész folyó hó 8-án, vasárnap ünnepelte bodajki magányában házasságának és festőművészi működésének 25 éves évfordulóját. Az ünnepség csak szűk családi körben folyt le, a művészt azonban e szép alkalomból az egész országból felkeresték meleg üdvözléssel és művészbárainak, akik benne nemcsak a jeles festőművészt, hanem a melegszívű jóbarátot is üdvözlők. *Peske* Géza fiatal korát Münchenben töltötte, hazájába telepedve azonban jeles művészetét hazai motívumok feldolgozásába fektette s speciálisan magyar művészeite biztosított neki előkelő helyet a magyar festőművészetben. Mi nagyszámú ismerőseihez csatlakozva, teljes tisztelettel hajlunk meg művésze előtt s azt kívánjuk, hogy művészi lelke és keze még sok szép alkotással szerezzen dicsőséget nemcsak nevének, de a magyar művészetnek is.

Zaitz Gusztáv a pátkozdi káptalani uradalom intézője és néje sz. Végő Karolin kedves ünnepség keretében f. hó 4-én ülték meg házasságuk 25 éves évfordulóját. Az ünnepség kiemelkedő része a kégyuri templomban folyt, ahol *Klaucz* György dr. kanonok, a káptalan uradalmak dékánja szent misét mondott, majd lélekemelő szent beszéd kíséretében megáldotta az ezüstmennyegzős párt. A templomi ünnepség után

az intéző lakásán fényes lakomát adott, ahol *Körömy* Árpád dr. az ünnepelt jóbarátja, majd *Klaucz* dr. üdvözölte a jubiláló párt az uradalom nevében.

— **Szabadságon.** *Vajda* Géza, az államépítészeti hivatal főnöke öt heti szabadságra távozott.

Kirivits Bódog iparügyi jegyzőnek egészsége helyre állítása céljából aug. 1-ével kezdődőleg még három hónapi szabadságot engedélyezett az ipartestület választmánya.

— **Kórházvizsgálat.** *Kenessey* Gyula, a Szent György-kórház bizottságának elnöke a bizottság tagjaival hivatalos vizsgálatot tartott a Szent György-kórházban s ott az ügykezelést, ugyszintén a betegápolást a legnagyobb rendben találta. A kórház belételeinek áttekintése után azt az indítványt vetette fel, hogy a vármegye természetesen bizonyos forgatókét a kórház anyagi dolgainak közelebb s előnyösebb kezelésére. A forgatókét hiányában megtörténik, hogy a kereskedők, akiknek számláit csak hosszabb idő alatt törleszthetik, drágábban adják az élelmi anyagokat. Szükségesnek tartja azonfelül, hogy a betegek behatóbb kezelésének szempontjából új orvosi állás állítaték fel. A két indítványt tárgyalás alá vevén a közigazgatási bizottság hasonló értelemben határozott.

— **Egyiptomi ibiszok a velencei tavon.** Ily című hírtünkre a következő levelet kaptuk:

Igen tisztelt szerkesztőség! Egyik mult számukban *Kiss* József közjegyző ur a velencei tónál megjelent „egyiptomi ibiszekre” hívja fel a magyar ornithologusok figyelmét. E hírre vonatkozólag a nagyközönség helyes tájékoztatása érdekében kérem jelen soraim közlését. Tévédett *Kiss* József ur, a mikor ama bizonyos zöldesfekete madarakat „egyiptomi ibiszeknek” minősítette. Mi hazai ornithologusok elrontjuk örömet avval a kijelentésünkkel, hogy ama madarak a legkevésbé sem voltak „egyiptomi ibiszek”, hanem közönséges batlák (*Plegadis falcinellus*), vagy más néven vad pókár, piros ibiszek stb.; németül: *Brauner Sichler*. Rendes fészkelőmadaraink ők a Balatonnál, az aldunai mocsárakban, sőt talán a velencei tónál is. Semmiesetre sem tehát oly kuriozitások; s hogy a nagy szárazsággal semmi összefüggésben nincsenek, azt talán mondanunk se kell. E tévedésnek a helyreigazítása alkalmával egyuttal felhívjuk a magyar vadászközönség figyelmét, hogy ha akármiféle ismeretlen madárfaaj kerül a kezei közé, a pontos és teljesen díjmentes meghatározás végett küldjék fel Budapestre a Magyar Ornithologiai központba (VIII., József-kört 65.) Ezáltal nemcsak a madártani tudomány biztosabb lábakon fog állani a vadászközönségünké is, hanem egyuttal sok érdekes adattal is gazdagodik a hazai madártani tudomány.

Nyiregyháza, 1909. július 30.

Kiváló tisztelettel

Nagy Jenő dr.

— **Halálozás.** *Kratzmann* Károly budapesti üveggyáros néhai *Kratzmann* József volt helybeli vendéglős fia, egyik bpesti kórházban cukorbetegségben meghalt. Temetése hétfőn d. u. 4 órakor volt a sóstói temetőben.

Utazási könyvek, Bäderek, stb. nagy választékban kaphatók Klökner Péter udvari könyvkereskedésében Székesfehérvárott.

— **Kacsa.** Röpködnek a hirlapi kacsák s fel-fel riasztják az uborka szezon reménytelen néma csendjét. Két hirlapi kacsa szenzációt már lelővöldözöttünk, most a harmadik is itt van előtünk. A helybeli lapok is azt írták, hogy *Stréter* István honvédszázas Vica nevű kis lánya fürdő közben belefullt a Balatonba. Erre vonatkozólag a szárazadostól azt a felvilágosítást vesszük, hogy kis lánya nem fulladt a Balatonba, hanem pár napi gyengekedés után valóságosul fogzás következtében rángógörccsöket kapott, amelyek egy órai kínzás után halálát okozták.

— **Irodaáthelyezés.** Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, miszerint építési irodámat Szömörce-ut. 10 sz. (saját házamba) helyeztem át. Tisztelettel *Kiss Károly* kőművesmester.

— **A cséplés áldozata.** A munkássors megdöbbenően érte utól *Német* Sándor 15 éves százhalmobattai fiút, aki körülbelül egy hónapja volt *Matta* Árpád százhalmobattai földbírtokos szolgálatában. A fiu a gépész mellett segédkezett s itt érte megdöbbenő sorsa. Dacára rövid szolgálati idejének *Gerencsér Pál* uradalmi gépész a fiatal gyereket egy víznyomó benzínmotor kezelésére alkalmazta. A napokban a motorból kicsepegó benzín meggyulladt, mitől tüzet fogott a szegény inas ruházata és rajta a gyorsan előtűző tűz oly súlyos sérüléseket ejtett, hogy a budapesti Szt. János-kórházba kellett szállítani. Dacára a gondos ápolásnak, néhány órai szenvedés után belehalt seibeibe. Dr. *Matta* Árpád, valamint gépész *Gerencsér Pál* ellen gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt az eljárás megindult. Helyes!

— **Kalandorok a temetőben.** Szilágyi Aladár színész, jelenleg síófoti lakos a kegyeletnek áldozatot hozván, folyó hó 7-én a helybeli református temetőben nyugvó édesanyja sírját akarta meglátogatni. Utközben összetalálkozott egy 13 év körüli cigánygyerekekkel, aki ajánkozott arra, hogy a temetőhöz kivezeti s a siron levő gazt legyomlája. Amint a cigánygyerekek a temető felé igyekeztek, utközben három cigány nő és két férfi szegődött hozzá alamiznán kértek tőle. Szilágyi elővette pénztárcáját, azonban abban a pillanatban a társaság egyik nőtagja kezéből kikapta s azzal elfutott. A cigányasszonyt menekülés közben elfogta s pénztárcáját követelte tőle, mire a társaság többi tagjai rátámadtak. Szilágyi feljelentést tett a rendőrségen s a cigányokat a városházára hozatta. Szilágyi a cigányok közül *Kolompár* Marcsát felismerte, aki a szobánforgó cselekményénél mint bűnrészes szerepelt. A többi cigányt a rendőrség keresi.

— **Ribillio a kutyák között, vesztettség.** A rendőrségről halljuk: F. hó 8-án *Knitthoffer* Ferenc Zámoly-utca 60. sz. alatti lakos fekete szőrű kis kutyája megveszett. A veszett kutyá meghátráta tulajdonos 9 éves Ferenc fiát, a kocsisát; ezenkívül az utcában, az *Eppinger*-féle telepen, a gyepmester telepen is megmárt több kutyát. A veszett ebet a gyepmester folyó hó 8-án elfogta s a telepre szállította. A veszett eb már előző este a város nagy részét összeköborolta, több kutyát megmárt, ezért a rendőrség 40 napi ebzárlatot rendelt el, egyuttal felhívja az ebtartó gazdákat, hogy ebeiket megköve tartásuk vagy szájkossárral lássák el. A megharapott egyének orvosi kezelés alá vétettek, egyuttal felhívtattak arra is, hogy a Pasteur-intézetben további gyógykezelés végett jelentkezzenek.

— **Rövid hírek.**

Vallás felekezeti tévedés. Bognár Ignác ercsii izraelita könyvelő egy kis vallásfelekezeti tévedésből egyik vasárnap hurcolkodott ki a templom előtt levő lakásából az istentiszteleten levők nem kis botránkoztatására. A csendőrök lefűllették s átadták a bíróságnak.

Egy sárkeresztnuri alak. Győrre János sárkeresztnuri lakos, aki mellest megjegyezve nagy barátja az itálnak, betekintet a korcsmába. Felhajtott néhány pohár sört, a poharakat pedig zsebre vágta. Így történt, hogy elsősorban a korcsmáros aztán pedig a csendőrök erőyes kezei közé került.

Egy kis fin balesete. Csákvári tudósítónk írja: Vértessobogán f. hó 4-én *Jung* Márton alig 5 éves kis fiu mindenáron szeretett volna a postakocsira fölmászni. Ezen törekvése között azonban a kerék alá esett, amelynek következtében egyik lába eltört. Orvosi gondozás alatt van.

Dühöngő alak. *Martonvásárról* írja tudósítónk: Vasárnap délután *Minerovics* Mihály munkás részeg tejjel támadt lakótársra, *Gutyina* Péternek és késével agyon akarta szurni. A garázdálkodó embert az odauszaladt szomszédok nagy nehezen tudták lefegyverezni.

Vigyázz! Gánt, Zámoly és Csákvár község határában, folyó hó 14-én és 21-én lövőgyakorlatokat tart a 69-ik gyalogezred.

Járvány. Etyekben a hasihagymáz, Tárkonon a kanyaró fellépett.

Két sóskuti ember. Ravasz Vince nyakon legyintette *Chervesz* Flóriást, aki viszont pisztolyával meglötte Ravasz Vince lábát. Kölcsonösen feljelentették egymást.

Tíz. Martonvásárról írják: Vasárnap délelőtt 11 órakor id. Turcsányi János martonvásári földművelő gazda házában eddigelé ismeretlen okból **hagyvadul** a búzaszűz. Csak egy részét sikerült megmenteni. A kár jelentékeny, biztosítás révén azonban megterül.

Jegyzékrények, gyermekágyak, kocsik és vasbutorok valamint takaréktűzhelyek nagy választékban állandóan raktáron Márkus-Simon Fia cégnél Jókai-utca 16.

Szabad iskola.

Nemrég olvastam a Fejérmegyei Napló hátsólapján azt, hogy Csontos Andor képviselő ura ki oly kiváló előszeretettel viseltetik az állami iskolák iránt; (Baracsán is a katolikus iskolát el államosította, de a reformátusokét nem), talán azért mert megszontosodott benne a rög észme, hogy csak az állami iskolákban tanítanak helyesen és jól mindent. Csak hogy nem a méltányosság és igazság mérlegével szokta azt és nem egyformán mérni; meg ugyanis a katolikus iskolákat államosítani igyekezik, eddig — maga is református ember lévén, nem veszem tőle rossz néven — a saját felekezetének iskoláit mindenütt portálja, védi, szóval meghagyni kívánja, pedig ugyancsak sok kívánni valót lehet ezekben találni. Csak melleleg említem, hogy gróf Feszty-Benno volt kir. tanfelügyelő ur, néhány éve körútjában meglátogatta az iskolákat, a többi között megfordult volt Bodniér községben is, a hol államilag segélyezett népiskola létezik, hogy ezt is megvizsgálja; de nem épen az iskolába való tárgyakat és dolgokat látott ott, hogy a rektor uramnak mit mondott, azt nem fogja kedves emlékei közé, a szekrénybe helyezni és megírni, de ha őszinte ember, úgy megfogja mondani tessék csak tőle megkérdezni. Ezen iskola államosításáról — jöjjék nagy államségélyben részestül — nem igen beszél a képviselő ur! Csak hogy Justitia istennőnek, nem hiába kötötték be a szemét, az iskolai ügyekben sem szoktak egyenlő mértékkel mérni, hanem rajtuk, katolikusokon, ahol csak lehet ütnek egyet. Azonban most veszem észre én egy kissé messze elkalandoztam a tárgytól. En szabad iskoláról akarok egyet-mást ezen iskolarajongók szeméi elé állítani. Franciaország, ezen tiszta kath. ország nyújtja számomra e szomorú adatokat. Ki üttek onnét a szerzeteseket és velük beszüntették a kath. iskolákat. Az állami iskolákban beszüntették a vallásitanítást és a vallásos nevelést, de meg is látszik ennek gyászos következménye. Az ifjuság borzasztó módon elfajzik. Bonjean bíró ezeket írja: „Franciaország a végenyészetnek megy eléje. A főok, ezen az erkölcsstelenedésen és elfajzás, a vallásnélküli nevelés nyilvánvaló.“ Quélott párisi bíró ezeket mondja: „A világi iskolák gyalázatos módon megbuktak, mert a vallásos eszménnyel, minden más eszmény eltűnt.“ A Seine Department bűn statisztikája kimutatja azt, hogy minden 100 gyermek között, kik a bíróság elé kerülnek, 89 a vallás nélküli iskolából kerül ki. Párisban, a községi iskolából kikertült munkás ifjuság erkölcsi romlottsága elijesztő. Sodoma erkölcsi ismét bevonulást tartanak az ifjusággal, néhány év óta, az eliláltak száma, a 16 éven aluliaknál megháromszorosodott. Az ifjuság ezen rettenetes elzülésének tehát nem oka semmi más, mint a vallástalanság és amaz államhatalom, mely eltávolította az iskolából a vallást.“ De a kimutatás még borzadályosabb dolgokat tüntet fel. 1901—1905 évig azon esetek, melyekkel a francia bíróságnak foglalkoznia kellett, az előző öt évhez képest 5000-re szaporodtak. A bűntények száma, melyek okozója ismeretlen maradt, 96000-ről 107.710-re emelkedett. A város kihágások meghétszereződtek. A fiatal gonosztevők ma 30.000-t számlálnak, és háromnegyed év alatt 450 százalékkal megszorodott. — Harmincöt évvel ezelőt az állam oktatási célokra kiadott 35 millió frankot, 1908 évben a francia adózó polgárok 500 milliót szolgáltattak be. Méltán elkellene fogadnunk azt, hogy Franciaországban a művelődés e miatt igen magas fokra hágott. De koránsem. — A 300.000 ujjonc közül, kik Franciaországban 1908. évben besoroztattak,

32.000 nagyon szomorú kiképzésről tesz tanulmányozást. Ezen említett egyénekből 12000-en vannak, kik sem írni, sem olvasni nem tudnak, 4500-an pedig csak ügyvel-bajjal tudtak egyes mondatokat elolvasni. A 16000 kiképzése a zérusfokon áll; vagyis semmi. Ezt, a mi kath. iskoláinkról senki sem mondhatja és mégis mindenáron államosítani kell. Az egész vonalon kiadták a jelzőt, hogy államosítani mindenáron, mert csak így boldogul a hon.

30 év előtt Franciaországban 1000 egyéne 22 analphabdtá (írni, olvasni nem tudó) esett, most teljes 108 esik. Ez a szabadkőmiviskola mérlege, a mint ez mostanig Franciaországban keresztül erőszakolva és dicsóítva lesz. A világ

kétségen kívül, még sok érdekes dolgot fog megérni. Minden komolyan gondolkodó körben és rétegekben nemsokára befogják látni annak szükségességét, hogy a visszatérés Krisztushoz, úgy az iskolában, mint a családban az egyedüli mentesvár.

Fr. J.

Szerkesztői üzenet

Tr. I. Vérteshoglár. Köszönet a meleg érdeklődésért. Az utóbbi azonban tekintettel arra, hogy tele vagyunk helyi témákkal, átadjuk az Ujjlagnak.

Születésem napjára (Vers.) Sziveskedjék megkímélni bennünket ilyen halva született dolgoktól.

Ujabb rendszerű kocsik!

HIRTLING PAL
KOCSIGYÁRTÓ

Üzlet: Székesfehérvár Raktár: Simor-utca 35
Tolnai-utca 16.

Raktáron tartok minden fajtájú kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerekeket és a hozzá tartozó farészeket.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom kocsifényező és nyerges — — — műhelyemet.

A kocsigyártáshoz tartozó összes javításokat juttányosan s gyorsan eszközölöm.

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szőgyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle
férfi-, fiu- és gyermekruhák
ugyszintén

**papi öltönyök,
Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)**
borkabátok, utazó bundák,
raglán-felöltök, kabátok.

Schicht' szarvasszappana
legjobb

Fehérneműt' frígylelik.
Benne egy folt sem létezik;
S hogy oly szép fehér,
Mégmondom miér?
Szappant csak Schichttől vegyen,
S az is szarvas jegyű legyen.

Minden jó, anya
leányának a kelengyén kívül még a következő igen értékes tanácsot fogja adni: „Oly fehérneműt a közönséges, jóllehet olcsó szappanoktól. Csakis Schichttől szarvasszappánával moss, akkor ínom sávos lyos vásznaid, a kényes csipkék és, puha finalek, valamint a többi fehérnemű is, legyen az fehér vagy szines, ínom vagy durva, olyan marad mint az új, mert Schichttől szarvasszappana kiméli és konszerválja a szövetet.“ Ha minden tisztítási célra kirarólag Schichttől szarvasszappant fogod használni új otthonodban, sok fáradságot, munkát és pénzt fogsz megadnak megtakarítani.
Tisztasága 30.000 koronával szavatolható.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.